

KAITSEMINISTEERIUM

Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm 2027–2030

Sisukord

Sisukord	2
Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm 2027–2030	3
1. Programmi üldinfo.....	3
2. Sissejuhatus	3
3. Hetkeolukorra analüüs ja olulised tegevused	5
4. Programmi eesmärk ja mõõdikud	7
5. Rahastamiskava perioodiks 2027–2030	8
6. Programmi tegevused ja tegevuste täitmise analüüs	9
6.1. Väeloome	9
6.2. Lahingumoonna varud	11
6.3. Kaitsevalmidus	13
6.4. Kaitsetööstus ja -innovatsioon.....	15
6.5. Kaitsetahe ja riigikaitse inimvara	17
6.6. Rahvusvaheline kaitsekoostöö.....	20
6.7. Luure ja eelhoiatus.....	21
7. Programmi juhtimiskorraldus.....	22
LISA 1. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine	24
LISA 2. Programmi teenuste kirjeldus	27

Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm 2027–2030

1. Programmi üldinfo

Tulemusvaldkond	Julgeolek ja riigikaitse
Tulemusvaldkonna eesmärk	Usutav heidutus sõjalise agressori vastu. Võime seista rünnaku vastu kogu ühiskonna tegevusega. Vajadusel kollektiivkaitse ja rahvusvahelise kriisiohje kiire ja tulemuslik rakendumine.
Valdkonna arengukava	Riigikaitse arengukava 2022–2031 ¹
Programmi nimi	Sõjaline riigikaitse ja heidutus
Programmi eesmärk	Eesti on valmis sõjalist rünnakut ära hoidma ning suudab rünnaku korral end kaitsta.
Elluviimise periood	2027-2030
Peavastutaja	Kaitseministeerium
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Kaitsevägi, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Kaitseressursside Amet, Välisluureamet ja Eesti Sõjamuuseum ning Kaitseliit

2. Sissejuhatus

Alused ja põhimõtted

Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm 2027-2030 määrab aastateks 2027-2030 sõjalise riigikaitse ja heidutuse eesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevused ning nende elluviimiseks kavandatavad ressursid. Programm on koostatud lähtudes Eesti julgeolekupoliitika alustest, Riigikaitse arengukava (*edaspidi RKAK*) 2026-2035 (RKAK 2035) projektist, Riigikogu ja Vabariigi Valitsuse suunistest, riigi eelarvestrateegiast 2027-2030, julgeoleku- ja hetkeolukorra analüüsides, NATO kaitseplaneerimise raames Eestile seatud väevõime-eesmärkidest ning kaitseministri ja Kaitseväge juhataja prioriteetidest. Samuti on programmi koostamisel arvesse võetud programmi 2026-2029 elluviimise seis, Kaitseväge üksuste olukord ning valitsemisala juhtide ettepanekud.

Seosed ja eesmärgid

Programm „Sõjaline riigikaitse ja heidutus“ aitab saavutada tulemusvaldkonna „Julgeolek ja riigikaitse“ eesmärki, tugevdades Eesti iseseisvat kaitsevõimet, kollektiivkaitse rakendumise tingimusi, sõjalist kaitsevalmidust, kaitsetahet, liitlaste toetust ning luuret ja eelhoiatust. Programm annab nelja-aastase rakendusvaate riigikaitse arengukavas seatud sõjalise kaitse eesmärkide, prioriteetide ja võimearenduste elluviimiseks ning seob need programmi tegevuste, mõõdikute ja ressursiraamiga.

Strateegiat „Eesti 2035“ viiakse ellu valdkondlike arengukavade ja programmide kaudu. Sõjalise riigikaitse programm toetab eelkõige turvalise riigi, tugeva ühiskonna, usaldusväärse riigivalitsemise ning vastutustundliku ja uuendusmeelse majanduse kujunemist, luues eeldused Eesti riigi iseseisvuse, territoriaalse terviklikkuse, põhiseadusliku korra ja ühiskonna toimimise kaitseks. Seos „Eesti 2035-ga“

¹ Kehtiv valdkonna arengukava on Riigikaitse arengukava 2022–2031; programmi sisulisel koostamisel on arvestatud ettevalmistatava RKAK 2026–2035 projektiga.

avaldub eelkõige iseseisva kaitsevõime, kollektiivkaitse, tugeva kaitsetahte, NATO ja Euroopa Liidu liikmesuse ning riigi toimekindluse kaudu.

Programmi seos Euroopa Liidu eesmärkidega avaldub eelkõige kaitsetööstuse, kaitsevaldkonna innovatsiooni, sõjalise mobiilsuse, kriisikindluse, kaitsealase teadus- ja arendustegevuse ning Ukraina toetamise kaudu. Programm toetab Euroopa kaitsevõime ja kaitsetööstusbaasi tugevdamist ning selle elluviimisel kasutatakse vajaduse korral Euroopa Liidu ja teiste rahvusvaheliste rahastusmeetmete, ühishangete, tootmisvõime ja kaitseinvesteeringute algatuste võimalusi, kui need toetavad Eesti sõjalise kaitsevõime, kaitsetööstuse või kriisikindluse arendamist.

ÜRO kestliku arengu eesmärkidest on programmiga enim seotud eesmärk 16 „Rahu, õiguskaitse ja tugevad institutsioonid“, eesmärk 9 „Tööstus, innovatsioon ja taristu“ ning eesmärk 17 „Partnerlus eesmärkide nimel“. Seos on toetav ega määra programmi põhieesmärki.

Programm koosneb seitsmest programmi tegevusest, mis on moodustatud sõjalise riigikaitse olulisemate tegevussuundade eesmärkide saavutamiseks:

1. Väeloome
2. Lahingumoonar varud
3. Kaitsevalmidus
4. Kaitsetööstus ja -innovatsioon
5. Kaitsetahte ja riigikaitse inimvara
6. Rahvusvaheline kaitsekoostöö
7. Luure ja eelhoiatuse

Muudatused võrreldes programmiga 2026–2029

2027–2030 programm on sisuliselt ümber struktureeritud, et siduda programmi tegevused selgemalt valitsemisala püsivate tegevuste ja strateegiliste arendusvaldkondadega. Programmi tegevuste arv väheneb üheksalt seitsmele.

Tabel 1. Muudatused programmi tegevustes võrdluses 2026. aastaga.

Programmi tegevus -2026	Programmi tegevus 2027-	Muudatuse sisu
Väeloome korraldamine	Väeloome	Nimetuse lihtsustamine; Riigikaitseinvesteeringute korraldamise tegevusi käsitletakse väeloome osana, sest riigikaitseinvesteeringud ei ole omaette strateegiline eesmärk, vaid toetavad otseselt sõjaliste võimete loomist, arendamist ja alalhoidu.
Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine	Kaitsetööstus ja -innovatsioon	Nimetuse lihtsustamine
Lahingumoonar varude tagamine	Lahingumoonar varud	Nimetuse lihtsustamine
Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	Kaitsevalmidus	Liitlaste kohalolekuga seotud poliitiline ja sõjaline koostöö kajastub programmi tegevuses „Rahvusvaheline kaitse koostöö“
Kaitsetahte edendamine	NA	Lõpetatakse eraldi programmi tegevusena; kaitsetahte edendamisega seotud tegevused jaotatakse „Kaitsetahte ja riigikaitse inimvara“ alla

Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	Rahvusvaheline kaitsekoostöö	Nimetus lihtsustub; Valmiduse juhtimine eristatakse rahvusvahelise koostöö ja liitlaste poliitilis-strateegilisest juhtimisest.
Luure ja eelhoiatuse korraldamine	Luure ja eelhoiatus	Nimetus lihtsustub
Riigikaitseinvesteeringute korraldamine	NA	Lõpetatakse eraldi programmi tegevusena, riigikaitseinvesteeringute korraldamise tegevusi käsitletakse väeloome osana.
Riigikaitse inimvara juhtimine	NA	Lõpetatakse eraldi programmi tegevusena; riigikaitse inimvara juhtimisega seotud tegevused jaotatakse Kaitsetahe ja riigikaitse inimvara programmi tegevuse alla
NA	Kaitsetahe ja riigikaitse inimvara	Kaitsetahte edendamise ja riigikaitse inimvara juhtimisega seotud tegevused liidetakse Kaitsetahe ja riigikaitse inimvara programmi tegevuse alla, muudatus võimaldab siduda inimvara tagamisega seotud tegevused paremini otsese kaitsevalmiduse või laiema kaitsetahte arendamisega.

3. Hetkeolukorra analüüs ja olulised tegevused

Hetkeolukorra analüüs

Eesti julgeolekukeskkond on viimastel aastatel püsivalt halvenenud ning muutunud senisest ettearvamatumaks. 2026. aasta Eesti julgeolekupoliitika aluste kohaselt iseloomustavad rahvusvahelist keskkonda demokraatlike ja autoritaarsete riikide vastasseisu teravnemine, reeglitel põhineva rahvusvahelise korra nõrgenemine ning sõjalise jõu ja jõuga ähvardamise kasvav kasutamine poliitiliste eesmärkide saavutamiseks.

Eesti peamine, otsene ja pikaajaline julgeolekuoht on Venemaa Föderatsioon, kelle strateegilised eesmärgid Euroopa julgeolekukorralduse ümberkujundamiseks ei ole muutunud ning Venemaast lähtuv oht Eestile ja teistele NATO liitlastele on pikaajaline. Venemaa sõjalise võime taastamine ja arendamine jätkub sõltumata Ukraina sõja edasise käigust ning seetõttu tuleb Eesti sõjalise kaitse planeerimisel arvestada sõjalise konflikti reaalse võimalusega.

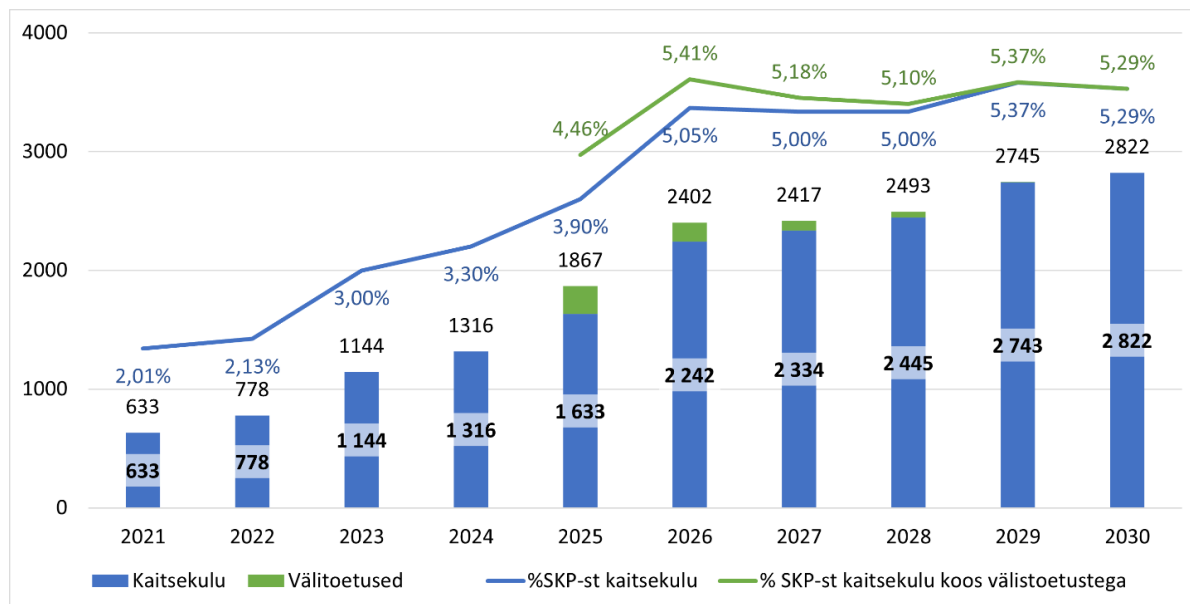
Sõjalise jõu kõrval kasutatakse oma eesmärkide saavutamiseks mõjutustegevust, küberrünnakuid, sabotaaži, majanduslikku survet ja muid hübriidseid vahendeid ning kiire tehnoloogiline areng muudab sõjapidamise viise. Ukraina sõja kogemus on näidanud mehitamata süsteemide, elektroonilise sõjapidamise, täppis- ja kaugtule, hajutatud juhtimise ning kiire tehnoloogilise kohanemise kasvavat tähtsust. See eeldab, et Eesti suudab lisaks olemasolevate võimete mahu kasvatamisele uusi tehnoloogiaid ja sõjakogemust kiiresti hinnata, katsetada ning kaitsevõimesse integreerida.

Samal ajal on muutunud Euroopa julgeoleku tagamise raamistik. Muutused Ameerika Ühendriikide strateegilistes huvides ja hoiakutes suurendavad Euroopa liitlaste vastutust oma kaitse eest. Eesti julgeolek tugineb tugeva iseseisva kaitsevõime ja NATO kollektiivkaitse koostööle. Selleks tuleb tagada nii Eesti enda sõjaliste võimete valmisolek kui ka tingimused liitlasvägede kiireks siirmiseks, vastuvõtmiseks ja rakendamiseks. Eesti eesmärk on vastast heidutades sõda ära hoida ja muuta agressioon Eesti vastu teostamatuks; heidutuse ebaõnnestumisel peab Eesti olema valmis koos liitlastega end kaitsma eesmärgiga sõda võita. Sõja korral on sõjaline kaitse riigi põhipingutus.

Eesti sõjalise kaitsevõime lähtepositsioon on viimastel aastatel tugevnenud. Kaitsekulusid ja kaitseinvesteeringuid on märkimisväärselt suurendatud, kiirendatud on uute sõjaliste võimete loomist ja olemasolevate võimete arendamist, lahingumoonu soetamist, kaitseotstarbelise taristu rajamist ning liitlaste vastuvõtu- ja siirmisvõime tugevdamist. Samuti on kasvanud tähelepanu tegevvälaliste järelkasvule ja reservväe valmisolekule. NATO uute kaitseplaanide ja 2025. aasta väevõimeeasmärkide elluviimine suurendab samal ajal vajadust jätkata võimeloomet kiirelt ja terviklikult.

Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programmi 2027-2030 peamine väljakutse on tagada, et kiiresti kasvavad ressursid ja paralleelselt arendatavad võimed kujuneksid õigeaegselt terviklikuks ja kasutatavaks sõjaliseks kaitsevõimeks. Arendatavad üksused peavad olema valmis tegutsema hajutatult, säilitama juhtimis- ja lahinguvõime vastase mitmesuguse mõjutustegevuse tingimustes ning mõjutama vastast võimalikult varakult ja võimalikult suurel kaugusel. Relvasüsteemide ja varustuse soetamise kõrval tuleb tagada üksuste mehitatus, väljaõpe, varustus ja varud, juhtimis- ja logistiline tugi ning vajalik taristu. Kaitsevõime arendamise kolm läbivat nõuet on seetõttu kiirus, maht ja kohanemisvõime. Erilist tähelepanu vajavad kriitiliste sõjaliste võimete ja lahingumoonu varude arendamine, inimvara ja reservväe valmisolek, liitlaste vastuvõtu- ja siirmisvõime ning kaitsetööstuse ja innovatsiooni sidumine sõjaliste vajadustega.

Sõjalise riigikaitse kiire arendamine tugineb oluliselt kasvanud rahastamisele, mille aluseks on Vabariigi Valitsuse 18. märtsi 2025. aasta otsus rahastada kaitse-eelarvet vähemalt 5% ulatuses sisemajanduse koguproduktist (SKP). 11. juunil 2026 jõustunud Julgeolekupoliitika alustes (JPA) on vähemalt 5% SKP-st sõjalise kaitse kulude tase sätestatud Eesti julgeolekupoliitika põhimõttena. Perioodil 2027-2030 on kaitsekulude maht kokku 10,3 miljardit eurot ehk keskmiselt 5,17% SKP-st; koos välistoetustega 10,5 miljardit eurot ehk keskmiselt 5,24% SKP-st (joonis 1²). Suurenenud rahastamine võimaldab kaitsevõimet kiiremini kasvatada, kuid suurendab ühtlasi vajadust tagada võimearenduste, hangete, personali, väljaõppe, varude ja taristu omavaheline kooskõla ning hinnata, kas investeeringud annavad kavandatud kaitsevõime kasvu.

² NATO meetodika järgi arvestatav kaitsekulu ja programmi tegevuspõhine eelarve ei ole võrdsed, sest nende arvestusbaas erineb. Joonisel kajastatud nii Kaitseministeeriumi valitsemisala kui ka teiste valitsemisalade kaitsekulusid, mis ei sisaldu Kaitseministeeriumi eelarves. Välistoetustes kajastuvad vaid Kaitseministeeriumi välistoetused, millest on maha arvestatud vahendatavad toetused, mis ei lähe Eesti kaitse hüvanguks.

Joonis 1. Kaitsekulud ja välisvahendid 2027-2030 (mln €, %SKP-st)

Olulised tegevused 2027–2030

Programmi „Sõjaline riigikaitse ja heidutus“ 2027–2030 perioodil keskendutakse RKAK 2035 otsuste elluviimisele ning iseseisva kaitsevõime ja kollektiivkaitse valmiduse tugevdamisele, jätkatakse NATO kaitseplaanide ja Eesti väevõime-eesmärkide elluviimiseks vajalike sõjaliste võimete arendamist ning sõjaaja üksuste lahinguvalmiduse kasvatamist.

RKAK 2035 otsustest tulenevad programmi perioodi olulisemad sõjalise võimearenduse suunad on:

- 1) mitmekihilise õhu- ja raketikaitse arendamine ning ballistiliste raketide vastase kaitse võime loomise alustamine;
- 2) diviisi ja maakaitse lahinguvõime ning diviisi toetavate võimete, sealhulgas sõjaaja meditsiinitoetuse tugevdamine;
- 3) merekaitse ja mereväe võimete arendamine, allveeseire ja mereolukorrateadlikkuse parandamine ning laevastiku uuendamise alustamine kooskõlas RKAK 2035 otsustega;
- 4) üksuste kaitstuse, tegevusvabaduse ja kaitsevalmiduse parandamine.

Kõiki väeliike ja struktuuriüksusi läbiva arendusena kujundatakse üksuste ülesannetele vastav mehitamata õhusõidukite (MÕS) kasutamise võime ning mitmekihiline mehitamata õhusõidukite tõrje (MÕS-T) võime. Neid käsitatakse kahe eraldiseisva, kuid omavahel seotud võimena. MÕS-i kasutamise võime toetab luuret, seiret, sihtmärgistamist, tulejuhtimist, ründetegevust, sidet ja logistikat. MÕS-T võime ühendab õhuolukorra seire, sihtmärkide tuvastamise, elektroonilise mõjutamise, kineetilise tõrje, juhtimise ja üksuste kaitse.

Võimearenduste elluviimisel suunatakse ressursid esmajärjekorras lahendustesse, mis suurendavad üksuste lahinguvalmidust ja võimaldavad saavutada võimalikult kiiresti kasutatava sõjalise võime. Erilist tähelepanu pööratakse üksuste juhtimis- ja tegutsemisvõime säilitamisele hajutatud tegevuse ning vastase tule, mehitamata õhusõidukite ja elektroonilise mõjutuse tingimustes. Üksuste võitlusvõimet toetavad piisavad lahingumoonavarud, toimiv logistika, vajalik taristu, väljaõpe ja inimvara ning koostöö liitlaste, kaitsetööstuse ja teadusasutustega.

Olulise ressursivalikuna pikendatakse olemasolevate CV90 Mk III lahingumasinate elukaart ning tagatakse nende kasutatavus, hooldus- ja remondivõime selle asemel, et programmi 2027-2030 perioodil soetada uusi CV90 Mk IV lahingumasinaid. Valiku tulemusel vabanev 54 mln eurot suunatakse RKAK 2035 prioriteetsete võimete arendamisse.

Programmi perioodi lõpuks on sõjaaja üksuste planeeritud valmisolekutase saavutatud, NATO väevõime-eesmärkide täitmiseks kavandatud võimearendused ellu viidud vastavalt kavale, lahingumoonavaru sihttaseme saavutamine ja selleks vajaliku ladustamisvõime saavutatud riigikaitse arengukavas kavandatud tempos, reservüksused saavutavad õppekogunemistel neile seatud lahinguvalmiduse taseme ning liitlaste kohalolek Eestis vastab NATO-s kokku lepitud heidutus- ja kaitsehoiakule. Samal ajal suureneb Eesti kaitsetööstuse tootmis- ja arendusvõime ning kodumaiste kaitsetööstuse ja innovatsioonilahenduste kasutamine väeloomes.

4. Programmi eesmärk ja mõõdikud

Tabel 2. Programmi eesmärk ja mõõdikud

Programmi eesmärk	<i>Eesti on valmis sõjalist rünnakut ära hoidma ning suudab rünnaku korral end kaitsta.</i>							
	Sihtase							
Programmi mõõdikud	2023	2024	2025 tegelik	2025 siht	2027	2028	2029	2030
Sõjaaja üksuste planeeritud valmisolekutase on saavutatud* <i>Allikas: Kaitseväge</i>	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH
Kaitsetahte liitindeks <i>Allikas: Kaitseministeerium, Avaliku arvamuse uuring</i>	72%	71%	72%	>71%	>72%	>73%	>74%	>75%
Sõjalise kaitse kulude tase SKPst NATO meetodi järgi (%)** <i>Allikas: Kaitseministeerium</i>	2,95	3,35	3,45	>3,0	≥5,0	≥5,0	≥5,0	≥5,0

* Eesti Kaitseväge hinnang Kaitseväge üksuste valmisolekuasemele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 2 p 6 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE.

** Vabariigi Valitsus kinnitas 18.03.2025 põhimõtte, et alates 2026. aastast on Eesti kaitsekulude baas vähemalt 5% SKP-st.

Eesti valmisolekut sõjalist rünnakut ära hoida ja suutlikkust rünnaku korral end kaitsta hinnatakse sõjalise valmisoleku, ühiskonna kaitsetahte ning sõjalisse kaitsele suunatud ressursi kaudu. Sõjaaja üksuste valmisolekutase näitab, kas kaitseplaanide täitmiseks vajalike üksuste planeeritud valmisolekutase on saavutatud. Kaitsetahte liitindeks mõõdab elanike toetust ajateenistusele, negatiivset suhtumist ajateenistusest hoidumisse, hinnangut relvastatud vastupanu vajalikkusele ning valmisolekut kaitsetegevuses osaleda ja iseloomustab seeläbi ühiskonna valmisolekut riigikaitsele panustada. Sõjalise kaitse kulude osakaal SKP-st NATO meetodika järgi näitab sõjalisse kaitsele suunatud ressursi taset ja riigi võimet tagada kaitsevõime arendamiseks ning hoidmiseks vajalik rahastus.

5. Rahastamiskava perioodiks 2027–2030

Tabel 3. Rahastamiskava (tuh eur).

Programmi rahastamiskava	Eelarve	Eelarve prognoos			
	2027	2028	2029	2030	
Programmi kulud kokku	1 725 298	1 810 292	1 584 449	1 856 557	
Kaitsetahe ja riigikaitse inimvara	34 368	35 179	35 743	37 466	
Kaitsetööstus ja -innovatsioon	12 944	12 526	12 992	12 742	
Kaitsevalmidus	86 973	95 768	96 707	105 471	
Lahingumoonad varud	592 538	844 378	592 823	300 809	
Luure ja eelhoiatust	100 754	102 949	101 228	101 682	
Rahvusvaheline kaitsekoostöö	151 187	33 901	34 467	34 397	
Väeloome	608 912	548 923	611 876	1 052 674	
<i>Käibemaks</i>	<i>137 622</i>	<i>136 669</i>	<i>98 613</i>	<i>211 315</i>	
Investeeringud kokku	720 324	646 489	1 120 752	923 633	
Investeeringud	599 228	544 015	928 775	755 248	
<i>Käibemaks</i>	<i>121 096</i>	<i>102 474</i>	<i>191 977</i>	<i>168 385</i>	
Kokku	2 445 622	2 456 781	2 705 201	2 780 189	

Programmi tegevuste kulud ja investeeringud kajastatakse rahastamiskavas eelarveklassifikaatori nõuete kohaselt eraldi. Investeeringud toetavad vastavate programmi tegevuste eesmärkide saavutamist ning ei moodusta eraldiseisvat programmi tegevust. Programmi tegevuspõhine rahastamiskava ja NATO metoodika järgi arvestatav kaitsekulu ei ole üks-ühele võrreldavad kuna NATO kaitsekulu arvestus ei hõlma välistoetusi, omatulu ega amortisatsiooni samal viisil ning kaitsekulude hulka kuulub vastav käibemaks.

6. Programmi tegevused ja tegevuste täitmise analüüs

6.1. Väeloome

Programmi tegevuse kirjeldus

Väeloome hõlmab Eesti sõjaliste võimete ja sõjaaja üksuste loomist, arendamist, alalhoidmist ja väljaõpet tervikuna. Tegevuse tulemus on ülesannete täitmiseks valmis sõjaline võime, mille saavutamiseks peavad olema omavahel seotud üksuste koosseis, väljaõpe, juhtimine, relvastus ja varustus, toetavad süsteemid, taristu ning harjutusvõimalused. Programmi tegevuse eesmärgi saavutamisse panustavad järgmised asutused:

- **Kaitseministeerium** kujundab väeloome poliitika ning juhib selle elluviimist, seob sõjalised võimevajadused pikaajalise planeerimise ja ressursiraamiga ning suunab valitsemisalaülest võimeplaneerimist ja selleks vajaliku juhtimisinfo arendamist.
- **Kaitsevägi** loob ja arendab sõjalisi võimeid ja sõjaaja üksusi, määratleb nende sõjalised vajadused, korraldab mehitamise ja väljaõppe ning tagab võimekomponentide kasutusvalmiduse sõjaliste ülesannete täitmiseks.
- **Kaitseliit** loob ja arendab maakaitse üksusi, korraldab nende väljaõpet ja ettevalmistust sõjaaja ülesannete täitmiseks ning tagab riigikaitseobjektide ja rahuaegse valve.
- **Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus** tagab väeloomeks vajalikud hanked ning materjalide, teenuste, taristu ja harjutusvõimaluste kättesaadavuse ja elutsüklilise toe.

Eesmärk ja mõõdikud

Tabel 4. Programmi tegevuse eesmärk ja mõõdikud: Väeloome

Tegevuse eesmärk	<i>Eesti sõjalised võimed vastavad julgeolekuolukorrast tulenevatele vajadustele ning saavutatakse kokkulepitud mahus ja ajaraamis.</i>						
Tegevuse mõõdikud	2024	2025 tegelik	2025 siht	2027	2028	2029	2030
NATO väevõime-eesmärkide täitmiseks kavandatud võimearenduste elluviimise määr, % <i>Allikas: Kaitseministeerium</i>	100	100	100	100	100	100	100
Sõjaaja üksuste kriitilise varustuse komplekteerituse määr kinnitatud varustustabeli ja -sõjalise kaitse tegevuskava suhtes <i>Allikas: Kaitseministeerium</i>	*	*	*	*	*	*	*

* Täpsed andmed on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 2 p 6 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE.

NATO väevõime-eesmärkide täitmiseks kavandatud võimearenduste elluviimise määr näitab, kui suur osa NATO väevõime-eesmärkide täitmiseks vaadeldavaks aastaks kavandatud võimearendustest on ellu viidud. Mõõdiku väärtus arvutatakse saavutatud tulemuste osakaaluna kõigist vastavaks aastaks kavandatud tulemustest. 2025. aasta kevadeni kehtisid eelmised NATO väevõime-eesmärgid, mis loeti NATO aruandluse kohaselt tähtjaks täidetuks. Juunis 2025 kinnitasid NATO kaitseministrid riikidele uued väevõime-eesmärgid, milles on arvesse võetud hetke julgeoleku olukorda Euroopas. Tulenevalt eeltoodust, suurenesid arvuliselt NATO väevõime-eesmärgid pea kõikidel riikidel, k.a. Eestil (ca 200%). Uute väevõime-eesmärkide tõttu on 2025. aasta nn. üleminekuaasta ning uute eesmärkide esmased täitmise tähtajad algavad 2026. aastast. Uute NATO väevõime-eesmärkide saavutamiseks otsustas Vabariigi Valitsus 18.03.2025 suurendada kaitse-eelarvet alates 2026. aastast vähemalt 5%-ni SKP-st. Sõjaaja üksuste kriitilise varustuse komplekteerituse määr kinnitatud varustustabeli ja sõjalise kaitse tegevuskava suhtes näitab, millises ulatuses on sõjaaja üksustele nende ülesannete täitmiseks vajalik kriitiline varustus tagatud. Mõõdiku alusandmetele ja detailsematele tulemustele on juurdepääs üksnes vastava teadmismajaduse ja nõutud tasemel juurdepääsuõigusega isikutel.

2025. aasta tulemused

2025. aastal otsustas Vabariigi Valitsus suurendada alates 2026. aastast sõjalise kaitse rahastamist vähemalt 5%-ni SKP-st. Suurendatud rahastamise keskne eesmärk on NATO väevõime-eesmärkide saavutamine ja Eesti sõjalise kaitsevõime kiire tugevdamine. Kaitsevõimeid arendatakse tervikliku süsteemina, hõlmates juhtimist ja olukorrateadlikkust, manöövrit ja tuletoetust, üksuste kaitstust ja vastupidavust, logistikat ning liitlaste vastuvõtu- ja toetussüsteeme.

2025. aastal tarniti Eestile kuus HIMARS mitmikraketiheitjat, 12 CAESAR liikursuurtükki, kuus täiendavat K9 Kõu liikursuurtükki ning mitusada soomukit. Õhukaitstes tarniti Pioruni ja Mistrali lühimaa õhutõrjerakette, valmis keskmaa õhutõrjesüsteemi vastuvõtuks vajalik taristu ning alustati ettevalmistusi võimaliku kaugmaa õhutõrje hanke läbiviimiseks. Mereväes loodi rannakaitse raketisüsteem ning valmistati ette miinijahtijate elukaare pikendamise hange ja sõlmiti leping väekaitsekaatrite ehitamiseks.

Taristus valmisid mehitamata lennuvahendite väljaõppekeskus Nurmsis, sõja- ja katastroofimeditsiini keskus Tartus Raadil, Kaitseväe keskpõlügeni soomusmanöövri laskevälgi ning lennubaasi lennukivarjualused ja kolm uut kasarmut. Alutaguse vallas alustas tööd uus õhuseire radarikompleks ning Ämaris valmis radari taristu koos hooldus- ja remondikompleksiga.

Olulisemad arendustegevused 2027–2030

Sõjalise võime kujunemiseks peavad juhtimine, isikkoosseis, relvastus, varustus, lahingumoon, väljaõpe, taristu, logistika, meditsiinitoetus ning side- ja infosüsteemid toimima ühtse tervikuna. Programmi 2027–2030 perioodil:

- a) maaväes arendatakse diviisi ja 20 000 võitlejaga territoriaalse maakaitset, suurendatakse kaugmaa tulejõudu, tugevdatakse suurtükiväerügementi (K9, CAESAR, HIMARS, Chunmoo ja varitsev ründemoon), luure- ja tulejuhtimispataljoni (ISTAR) ning pioneeripataljoni, samuti pikendatakse CV90 lahingumasinate kasutusiga;
- b) mereväes säilitatakse miinitõrje- ja miiniveeskamisvõime, taastatakse rannikumere patrulli- ja väekaitsevõime, arendatakse mereolukorrateadlikkuse parandamiseks koostöös Kliimaministeeriumiga allveeseiret ning alustatakse laevastiku uuendamist;
- c) jätkatakse mitmekihilise õhukaitse väljaarendamist ja õhukaitsebrigaadi moodustamist, sealhulgas tugevdatakse keskmaa (IRIS-T), lühimaa (Mistral) ja üksuste lähikaitse (Piorun)

võimeid. Arendatakse õhuseiret, õhuoperatsioonide juhtimist ja mobiilset lühimaa õhutõrjet ning valmistatakse kaugmaa õhu- ja raketikaitse võime loomiseks;

- d) Kaitseväge üleselt, sealhulgas maakaitse, arendatakse mehitamata õhusõidukite kasutamise ja nende tõrje võimet, elektroonilist võitlust, küberkaitset, juhtimise toimepidevust ning logistilist ja meditsiinilist toetust;
- e) arendatakse sõjaliste võimete kasutuselevõttu ja tegevusvalmidust toetavat taristut, sealhulgas Kaitseliidu vajadustest lähtuvat taristut.

Programmi perioodi lõpuks on prioriteetsed sõjaaja üksused saavutanud neile määratud valmisolekutaseme või liiguvad kinnitatud ajakava järgi selle saavutamise suunas. Paranenud on üksuste võime tegutseda koos liitlastega ka vastase tule-, õhu-, mehitamata süsteemide ja elektroonilise mõjutuse tingimustes. Uued relvasüsteemid on lõimitud juhtimisse, väljaõppesse ja logistilisse toetusse ning olemasolevate süsteemide kasutatavus on tagatud elukaaremeetmete kaudu. Kõikide uute võimete juures planeeritakse väljaõpet, varuosad, hooldus, remont ja vajalikud varud koos põhivahendite teenistusse võtmisega. 2027. aasta investeeringukavas väljendub see muu hulgas mehitamata õhusõidukite, ratassõidukite, termovaatlusvahendite, elektroonilise võitluse vahendite, keskmää õhukaitse süsteemide ning lühi- ja mereseireradarite soetamises. Võimearendusi toetavad nende kasutuselevõtuks vajalik taristu, toimepidevad info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teenused ning kvaliteetne ja valitsemisalaüleselt kasutatav andmehaldus.

Tabel 5. Väeloome planeerimismaht

Väeloome	2027	2028	2029	2030	Kokku
Väeloome rahastamine, mln €	609	549	612	1 052	2 822
Osakaal programmi mahust, %	35,3	30,3	38,6	56,7	40,5

6.2. Lahingumoonavarud

Programmi tegevuse kirjeldus

Programmi tegevus hõlmab sõjalistest ülesannetest ja relvasüsteemidest lähtuva lahingumoonavarude vajaduse määramist ja prioriseerimist ning vajalike varude kavandamist, soetamist, arvestust, haldamist ja kasutusvalmiduse tagamist koos selleks vajaliku logistika ja ladustamisvõimega. Programmi tegevuse eesmärgi saavutamisse panustavad järgmised asutused:

- **Kaitseministeerium** määrab lahingumoonavarude arendamise põhimõtted ja ressursiraami ning juhhib nende elluviimist, tagades valdkonna planeerimise ja järelevalve.
- **Kaitsevägi** määrab sõjalistest ülesannetest ja relvasüsteemidest tuleneva lahingumoonavarude vajaduse ja prioriteedid ning hindab varude piisavust, vastutades nende arvestuse, kasutusvalmiduse ja haldamise eest.
- **Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus** korraldab lahingumoonavarude hanked ning tagab nende elluviimiseks vajaliku logistika ja ladustamistaristu arendamise.

Eesmärk ja mõõdikud

Tabel 6. Programmi tegevuse eesmärk ja mõõdikud: Lahingumoonavarud.

Tegevuse eesmärk	<i>Lahingumoonavarud vastavad sõjalise kaitse vajadusele ning on planeeritud ulatuses soetatud, ladustatud ja kasutusvalmis.</i>
------------------	--

Tegevuse mõõdikud	2024	2025 tegelik	2025 siht	2027	2028	2029	2030
Riigikaitse arengukavas kavandatud lahingumoonavarude sihttaseme saavutamise toimub kavandatud tempos³ <i>Allikas: Kaitseministeerium</i>	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH
Lahingumoonade nõuetekohane ladustamisvõime vastab planeeritud vajadusele² <i>Allikas: Kaitseministeerium</i>	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH

Riigikaitse arengukavas kavandatud lahingumoonavarude sihttaseme saavutamise mõõdik näitab, kas lahingumoonavarude kasvatamine vastab riigikaitse arengukavas vastavaks aastaks kavandatud ajakavale, mahule ja ressursiraamile.

Lahingumoonade nõuetekohaselt ladustamisvõime käsitlev mõõdik näitab, kas olemasolev ja kavandatud ladustamisvõime võimaldab lahingumoonade nõuetekohaselt ja vajalikus mahus hoiustada.

Mõlema mõõdiku alusandmed ja detailsemad tulemused on juurdepääsupiiranguga ning neile on juurdepääs üksnes vastava teadmishajanduse ja nõutud tasemel juurdepääsuõigusega isikutel.

2025. aasta tulemused

2025. aastal jätkus lahingumoonavarude kiire kasvatamine ning osa algselt aastateks 2030–2035 kavandatud hangetest toodi varasemasse perioodi. Mõne moonaliigi tarne ületas kavandatud mahu, mõne puhul jäi sellest väiksemaks, kuid kogutulemusena saavutati 2025. aastaks seatud sihttase. 2025. aastal tarniti laskemoona ligikaudu 400 mln euro väärtuses.

Olulisemad arendustegevused 2027–2030

Aastatel 2027–2030 jätkatakse lahingumoonavarude sihipärast suurendamist, et tagada Kaitseväge, sealhulgas maakaitse relvasüsteemide kasutamiseks vajalikud varud ning liikuda RKAK 2035 sihttaseme poole. Programmi perioodil suunatakse lahingumoonade soetamiseks ligikaudu 2,3 miljardit eurot, mille tulemusena suurendatakse:

- õhu- ja raketikaitse, süvalöögi, kaudtule, tankitõrje ning üksuse tasandi lahingumoonade varusid;
- mehitamata süsteemidega seotud lahingumoonade ja varitseva ründemoona varusid;
- rajatakse suurenevate varude ladustamiseks täiendavaid laskemoonahoidlaid.

Lahingumoonavarude arendamisel pööratakse tähelepanu nii olemasolevate võimete piisavale varustamisele kui ka muutuvast julgeolekukeskkonnast ja sõjalistest õppetundidest tulenevatele uutele vajadustele.

Soetuste kavandamisel lähtutakse kaitseväge valmisoleku vajadustest, relvasüsteemide kasutuselevõtust, lepingu sõlmimise ja tootmise kestusest, tarnetingimustest, ladustamisvõime valmimisest ja varude kestlikust taastamisest ning eelistatakse lahendusi, mis suurendavad üksuste lahinguvalmidust kõige kiiremini ja kulutõhusamalt.

Pika tarneajaga ja kriitiliste moonaliikide puhul kasutatakse võimaluse korral pikaajalisi lepinguid, ühishankeid ja tootmisvõime eettellimist. Varude juhtimisel parandatakse moonaliikide jälgitavust, kasutusaaja seiret, rotatsiooni ja taastamisvajaduse prognoosimist.

³ Mõõdikute täpsed alusandmed lahingumoonavarude mahu ja jaotuse kohta on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 4 p 1 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE.

Väljaõppes kasutatud või kasutusaja lõppu jõudev lahingumoon asendatakse viisil, mis ei vähenda üksuste valmisolekut alla nõutava taseme.

Lahingumoonas soetuste täpne jaotus sõltub sõjalisest vajadusest, relvasüsteemide kasutuselevõtu ajakavast, tarnete kättesaadavusest ja hinnatasemest.

Programmi perioodi lõpuks on lahingumoonavarud kasvanud RKAK 2035 sihttaseme suunas, kriitiliste moonaliikide varud on kavandatud mahus soetatud ning ladustatud nõuetekohaselt ja kasutusvalmilt.

Tabel 7. Lahingumoonas varude planeerimismaht

Lahingumoonas varud	2027	2028	2029	2030	Kokku
Lahingumoonas varud, mln €	593	844	593	301	2 331
Osakaal aasta programmi mahust, %	34,3	46,6	37,4	16,2	33,4

6.3. Kaitsevalmidus

Programmi tegevuse kirjeldus

Kaitsevalmidus hõlmab sõjaliste võimete rakendamiseks vajaliku valmisoleku hoidmist ja tõstmist, mobilisatsiooni ja formeerimise ettevalmistamist, kaitseplaanide rakendamise läbiharjutamist ning liitlaste vastuvõtuks ja tegutsemiseks vajaliku valmisoleku tagamist. Programmi tegevuse eesmärgi saavutamisse panustavad järgmised asutused:

- **Kaitseministeerium** kujundab kaitsevalmiduse, mobilisatsiooni, vastuvõtva riigi toetuse ja riigikaitseliste kriisiülesannete poliitika ning juhib nende elluviimist valitsemisalas ja asutustevahelises koostöös.
- **Kaitseväge** korraldab sõjalise valmisoleku tagamiseks vajalikud tegevused, sealhulgas mobilisatsiooni ja formeerimise ettevalmistamise, õppused ja õppekogunemised ning vastuvõtva riigi toetuse ja liitlaste sõjalise kohaloleku toetamise.
- **Kaitseliit** tagab maakaitseüksuste valmisolekut, korraldab selleks vajalikud õppekogunemised ning toetab territoriaalse kaitse ja kohaliku tasandi koostöö ettevalmistamist.
- **Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus** tagab valmisoleku tõstmiseks, õppusteks, mobilisatsiooniks ja liitlaste vastuvõtmiseks vajalikud materjalid, teenused, logistilised eeldused ja taristu.

Eesmärk ja mõõdikud

Tabel 8. Programmi tegevuse eesmärk ja mõõdikud: Kaitsevalmidus.

Tegevuse eesmärk	<i>Sõjaliseks kaitseks vajalik sõjaline jõud ja juhtimisvõime on kokkulepitud valmisolekutasemel.</i>						
Tegevuse mõõdikud	2024	2025 tegelik	2025 siht	2027	2028	2029	2030
Riigikaitseliste kriisilukorra väljakuulutamise aeg vastab planeeritule ⁴ <i>Allikas: Kaitseministeerium</i>	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH

⁴ Riigikaitseliste kriisilukorra väljakuulutamise ajaraam ja protsess ning Eesti Kaitseväge hinnang Kaitseväge üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 22 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE.

Reservüksuste lahinguvalmiduse saavutamise määr õppekogunemistel, % <i>Allikas: Kaitseministeerium</i>	73	68,1	75	75	75	75	75
--	----	------	----	----	----	----	----

Riigikaitse kriisilukorra väljakuulutamise mõõdikuga hinnatakse, kas õppusel saavutatakse riigikaitse kriisilukorra väljakuulutamine vastavalt kehtestatud ajakriteeriumile. Reservüksuste lahinguvalmiduse mõõdikuga hinnatakse, kui suur osa õppekogunemisel hinnatud reservüksustest saavutab neile seatud lahinguvalmiduse taseme.

Mõlema mõõdiku alusandmed ja detailsemad tulemused on juurdepääsupiiranguga ning neile on juurdepääs üksnes vastava teadmismajanduse ja nõutud tasemel juurdepääsuõigusega isikutel.

2025. aasta tulemused

2025. aastal tugevdati kaitsevalmidust maal, merel, õhus ja küberruumis. Suurõppusel „Siil“ osales ligi 16 000 inimest; õppusel kontrolliti üksuste lahinguvalmidust ning harjutati liitlasvägede, sealhulgas Ühendkuningriigi tugevdusbrigaadi, kiiret ja suuremahulist siirmist Eestisse. Lisaks viidi läbi kaks lisaõppekogunemist. Merel piirati Venemaa varilaevastiku tegevust ja tagati veealuse kriitilise taristu kaitse. Suurendati droonide seire- ja tõrjevõimet ning tõhustati koostööd Siseministeeriumi ja Politsei- ja Piirivalveametiga. Küberruumis tugevdati side- ja IT-süsteemide ründe- ja katkestuskindlust ning viidi läbi õppused „Cyber Coalition“ ja „Locked Shields“.

Olulisemad arendustegevused 2027–2030

Kaitsevalmiduse arendamisel lähtutakse vajadusest tagada Eesti sõjalise kaitse kiire ja toimiv rakendamine ning liitlasvägede vastuvõtmine ja tegutsemine vastavalt NATO kaitseplaanidele. Selleks arendatakse valitsemisala valmisoleku-, juhtimis-, mobilisatsiooni- ja formeerimissüsteemi, harjutatakse regulaarselt kaitseplaanide rakendamist, mobilisatsiooni ning Eesti ja liitlasvägede koostööd. Programmi 2027-2030 perioodil:

- ajakohastatakse valitsemisala asutuste valmisolekuplaane ja omavahelist kooskõlastamist ning arendatakse kriisi- ja sõjaaja juhtimis- ja töökorraldust;
- harjutatakse regulaarselt läbi ja hinnatakse riigikaitse kriisilukorra ja valmisoleku tõstmise otsustusprotsesside ning kaitsevalmiduse tervikahelat Vabariigi Valitsuse otsusest üksuste formeerimise ja rakendamiseni;
- arendatakse reservüksuste lahinguvalmiduse süsteemset hindamist ning mobilisatsiooni- ja formeerimisvalmidust;
- harjutatakse regulaarselt läbi Eesti ja NATO kaitseplaanide rakendamist ning parandatakse Eesti ja liitlasüksuste juhtimist ja koostegutsemist;
- parandatakse liitlasvägede vastuvõtmiseks, siirmiseks, paiknemiseks ja tegutsemiseks vajalikku vastuvõtva riigi toetuse, taristu ja harjutusvõimaluste valmisolekut;
- harjutatakse ja hinnatakse maakaitseüksuste valmisolekut, sealhulgas maakaitseringkondade juhtimist, juhtide ettevalmistust, regulaarset väli- ja erialaväljaõpet ning üksuste kokkuharjutamist;
- arendatakse Eesti kaitseks vajalikke kaitserajatisi ja tõkestusvõimet ning jätkatakse Balti kaitsevööndi rajamist kavandatud mahus.

Programmi perioodi jooksul kavandatakse rahvusvahelisteks õppusteks ja õppekogunemisteks ligikaudu 119 miljonit eurot. Perioodi lõpuks on valitsemisala asutustel ajakohased valmisolekuplaanid, otsustusprotsessid on regulaarselt läbi harjutatud, reservüksuste lahinguvalmidust hinnatakse

süsteemselt ning Balti kaitsevöönd on rajatud kavandatud mahus. Kaitsevalmiduse ahel Vabariigi Valitsuse otsusest üksuste formeerimise ja rakendamiseni on läbi harjutatud ja hinnatud.

Tabel 9. Kaitsevalmidus planeerimismaht

Kaitsevalmidus	2027	2028	2029	2030	Kokku
Kaitsevalmiduse rahastamine, mln €	87	96	97	105	385
Osakaal KMAK-i mahust, %	5,0	5,3	6,1	5,7	5,5

6.4. Kaitsetööstus ja -innovatsioon

Programmi tegevuse kirjeldus

Programmi tegevus hõlmab kaitsetööstust, kaitsealast teadus- ja arendustegevust ning kaitseinnovatsiooni toetamist eesmärgiga suurendada Eesti sõjalist kaitsevõimet, varustuskindlust ja tehnoloogilist kohanemisvõimet ning kiirendada sõjalistest vajadustest lähtuvate lahenduste kasutuselevõttu. Programmi tegevuse eesmärgi saavutamisse panustavad järgmised asutused:

- **Kaitseministeerium** kujundab kaitsetööstuse, kaitsealase teadus- ja arendustegevuse, valitsemisala digiarengu ning innovatsiooni poliitika ja prioriteedid ning juhib nende elluviimist, kujundades valdkonna koostöö-, rahastus- ja arendusraamistikku.
- **Kaitsevägi** määratleb sõjalised vajadused ja probleemid ning osaleb lahenduste arendamises, katsetamises, hindamises, kasutuselevõttus ning sellega seotud teadus- ja arenduskoostöös.
- **Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus** tagab hangete ja investeeringute elluviimise ning kaitsetööstusparkide taristu arendamise.

Eesmärk ja mõõdikud

Tabel 10. Programmi tegevuse eesmärk ja mõõdikud: Kaitsetööstus ja -innovatsioon.

Tegevuse eesmärk	<i>Eesti kaitsevõime arendamiseks vajalik kodumaine kaitsetööstus on konkurentsivõimeline ja jätkusuutlik ning kaitseinnovatsioon kiirendab uute tehnoloogiate ja lahenduste jõudmist sõjalisel kasutusse</i>						
Tegevuse mõõdikud	2024	2025 tegelik	2025 siht	2027	2028	2029	2030
Eesti kaitsetööstuse müügikäive, miljard € <i>Allikas: Kaitseministeerium</i>	NA	0,73	NA	1,3	1,6	1,8	2,0

Eesti kaitsetööstuse müügikäive näitab Eesti kaitsetööstuse majanduslikku mahtu ja sektori kasvudünaamikat.

2025. aasta tulemused

Kehtestati kaitsetööstuspargi eriplaneering Ermistus ja Põhja-Kiviõlis ning valikpakkumise tulemusena valiti parkidesse neli ettevõtet. Lisaks jätkuvad läbirääkimised viienda ettevõttega Põhja-Kiviõli alale asumiseks. Loodud tingimused võimaldavad alustada laskemoona tootmist Ermistus 2027. aastal ja Põhja-Kiviõlis 2028. aastal.

2025. aasta lõpus alustati külgniinide tootmist. Sõjalise lõhkeaine tootmise käivitamiseks loodi riigi äriühing Hexest Materials AS. Nende arendustega suurendatakse Eesti võimet toota riigis kriitilisi sõjamaterjale ning parandatakse laskemoona ja lõhkeainete varustuskindlust.

Kaitseväes loodi Tulevikuvõime ja innovatsiooni väejuhatuse, mille ülesanne on toetada Kaitseväe võitlusvõime järjepidevat arendamist. Väejuhatuse juhivad ja koordineerivad strateegilisi arendusprojekte ning võimelünkade lahendamist alates operatsiooniliste vajaduste määratlemisest kuni katsetatud lahenduste lõimimiseni Kaitseväe struktuuri ja tegevusse.

Olulisemad arendustegevused 2027–2030

Eesti kaitsetööstuse tootmis- ja arendusvõime suurendamine parandab ligipääsu sõjalise kaitsevõime seisukohalt kriitilisele varustusele, hooldusele ja remondile ning vähendab tarneriske. Kaitseväe vajadused, riigi pikaajaline nõudlus, arendus- ja katsekeskkonnad ning Euroopa Liidu ja NATO rahastusvõimalused seotakse terviklikumaks kaitsetööstuse ja innovatsiooni arendussüsteemiks. Programmi 2027-2030 perioodil:

- a) antakse ettevõtetele riigihanke-, konkurents- ja julgeolekunõudeid arvestades võimalikult varajane ülevaade riigi eeldatavast nõudlusest, et toetada pikaajalisi investeeringuid tootmisvõimsusse, personali ja tarneahelatesse;
- b) arendatakse Eesti ja liitlaste varustuskindluse seisukohalt olulist kodumaist tootmis-, hooldus- ja remondivõimet, eelkõige lahingumooni ja sõjalise lõhkeaine, mehitamata süsteemide ja nende tõrje, elektroonilise võitluse, side-, seire- ja küberlahenduste valdkonnas;
- c) rajatakse Ermistu ja Põhja-Kiviõli kaitsetööstusparkide taristu ning arendatakse katsekeskkondi, mis võimaldavad ohutut tootmist, prototüüpimist, katsetamist ja sertifitseerimist;
- d) kasutatakse Euroopa Liidu ja NATO programme Eesti ettevõtete tehnoloogilise võimekuse, koostöövõrgustike ja rahvusvahelistesse tarneahelatesse lõimumise suurendamiseks ning seotakse riiklik toetus võimalusel Eesti sõjaliste vajadustega;
- e) toetatakse ja arendatakse kaitseinnovatsiooni protsessi nii, et Kaitseväe vajadusest lähtuvaid lahendusi oleks võimalik kiiresti arendada, katsetada, hinnata ja sobivuse korral võimearendusse kasutusele võtta;
- f) toetatakse kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni ning tugevdatakse nende rolli riigikaitse kujundamisel, planeerimisel ja teostamisel;
- g) arendatakse riigikaitse ehitisi, mis võimaldavad tagada toimiva eelhoiatuse, järjepideva luuretegevuse ning Kaitseväe toimepidevuse;
- h) luuakse ja ajakohastatakse valdkondlikud poliitikad ja strateegiad, mis toetavad Kaitseministeeriumi valitsemisala teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni, tehnoloogilist kohanemisvõimet ja digiarengut;
- i) tagatakse innovaatiliste julgeoleku valdkonna projektide algatamine, juhtimine ja toetamine läbi nii siseriikliku kui ka rahvusvahelise teadus- ja arenduskoostöö.

Programmi perioodi lõpuks toetab Eesti kaitsetööstuse tootmis-, hooldus- ja arendusvõime senisest suuremas ulatuses Eesti sõjalist kaitsevõimet ja varustuskindlust, ettevõtted on tihedamalt lõimitud Euroopa ja NATO kaitsetööstuse tarneahelatesse ning kaitseinnovatsiooni protsess kasutajavajadusest lahenduse katsetamise ja kasutuselevõtni toimib süsteemselt. Kaitseväe vajadustest lähtuva innovatsiooni toetamiseks toimub igal aastal 8–10 uue toote arendamine ja katsetamine, kasutades muu hulgas NATO DIANA ja Euroopa Kaitsefondi võimalusi. Eesti kaitse- ja julgeolekutööstuse käive on kasvanud ligikaudu 2 miljardi euroni ning ekspordi osakaal käibest on ligikaudu 70 protsendini. Loodud ja arendatud on valdkondlikud poliitikad ning strateegiad, mis toetavad Kaitseministeeriumi valitsemisala tehnoloogilist kohanemisvõimet ja digiarengut.

Tabel 11. Kaitsetööstuse ja -innovatsiooni planeerimismaht

Kaitsetööstus ja -innovatsioon	2027	2028	2029	2030	Kokku
Kaitsetööstus ja -innovatsioon, mln €	13	13	13	13	51
Osakaal aasta KMAK-i mahust, %	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7

Programmi tegevuse rahastamine ei hõlma kõiki kaitsetööstusega seotud riigihankeid, Euroopa Liidu projekte, kaitsetööstusparkide taristut ega ettevõtete enda investeeringuid. Kaitsetööstuse tegelik majanduslik mõju on seetõttu programmi tegevuse eelarvest suurem.

6.5. Kaitsetahe ja riigikaitse inimvara

Tegevuse kirjeldus

Programmi tegevus hõlmab sõjalise riigikaitse ülesannete täitmiseks vajaliku inimvara planeerimist, järelkasvu, ettevalmistamist, teenistusse jõudmise ja teenistuses püsimise toetamist ning inimvara rakendamise arendamist. Kaitsetahte valdkonnas keskendutakse ühiskonna toetuse ja elanike riigikaitsele panustamise valmisoleku tugevdamisele, noorte riigikaitsele teadmiste, oskuste ja osalusvõimaluste arendamisele ning riigikaitsejate ja nende panuse ühiskondlikule väärtustamisele.

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamisse panustavad järgmised asutused:

- **Kaitseministeerium** kujundab riigikaitsele inimvara ja kaitsetahte poliitika ning juhib selle elluviimist, määrates valitsemisala arengusuunad ja prioriteedid.
- **Kaitseressursside Amet** korraldab riigikaitsele inimvara planeerimist ja analüüsi, personalipoliitika ja personaliteenuste rakendamist, kaitseväekohustuse täitmist ja tegevteenistust, reservväelaste toetamist, riigikaitsele osalemise populariseerimist ning riigikaitseõpetuse koordineerimist.
- **Kaitsevägi** tagab sõjaliste ülesannete täitmiseks vajaliku inimvara ettevalmistamise ja rakendamise, korraldades aja-, tegev- ja reservteenistust ning sõjalist väljaõpet. Samuti rakendab talle määratud kaitsetahte ja riigikaitsejate väärtustamise tegevusi, sealhulgas reservväelastele suunatud projekte, veteranipoliitika tegevusi ning riiklikke ja sõjaväelisi tseremooniaid.
- **Kaitseliit** kasvatab kaitsetahte ja vabatahtlikku osalust riigikaitsele, kaasab ja hoiab liikmeskonda, korraldab riigikaitsele väljaõpet ja koolitust, panustab riigikaitseõpetuse välilaagrite korraldamisse ning kujundab Naiskodukaitse, Noorte Kotkaste ja Kodutütarde kaudu riigikaitsele teadlikkust, oskusi ja osalusvõimalusi ning riigikaitsele järelkasvu.
- **Eesti Sõjamuuseum** kogub, säilitab, uurib ja vahendab Eesti sõjaajaloolist pärandit, ning toetab selle kaudu ühiskonna riigikaitsele teadlikkuse kujundamist ja riigikaitsele panustamise väärtustamist. Muuseum haldab sõjahaudu ja sõjaajaloolisi mälestusmärke ning edendab sõjaväelist muusikakultuuri ja toetab riiklikke esindusüritusi ning panustab riigikaitseõpetusse.

Eesmärk ja mõõdikud

Tabel 12. Programmi tegevuse eesmärk ja mõõdikud: Kaitsetahe ja riigikaitse inimvara.

Tegevuse eesmärk	<i>Elanikkonna kõrge kaitsetahte toetab panustamist riigikaitsele ning sõjalise riigikaitse ülesannete täitmiseks on olemas piisav, nõutud tasemel ette valmistatud ja kriisi- ning sõjaajal rakendatav inimvara.</i>						
Tegevuse mõõdikud	2024	2025 tegelik	2025 siht	2027	2028	2029	2030

Elanike valmisolek osaleda kaitsetegevuses <i>Allikas: Avaliku arvamuse uuring</i>	61%	62%	>66%	>64%	>65%	>66%	>68%
Tegevväelaste arvu vastavus planeeritud tasemele, % <i>Allikas: Kaitseressursside Amet</i>	101	101	100	100	100	100	100

Elanike valmisolekut osaleda kaitsetegevuses hinnatakse iga-aastase Kaitseministeeriumi tellimusel Kantar Emori poolt läbiviidava avaliku arvamuse uuringu⁵ põhjal, mille eesmärk on kaardistada Eesti elanike suhtumist ja hoiakuid riigikaitsealastes küsimustes. Uuringu käigus küsitakse muu hulgas „Kui Eestile tungitaks kallale, kas oleksite valmis oma võimete ja oskuste kohaselt osalema kaitsetegevuses?“ Mõõdiku väärtus arvutatakse „jah, kindlasti“ ja „pigem jah“ vastajate osakaaluna ning see näitab elanike aktiivset kaitsetaht ehk valmisolekut osaleda Eesti kaitsmises oma võimete ja oskuste kohaselt.

2025. aasta tulemused

2025. aastal püsisid elanike kaitsetahe ja toetus ajateenistusele kõrgel tasemel ning jätkus nii riigikaitsealase inimvara kui ka kaitsetahte arendamine.

Inimvara valdkonnas käivitati ettevalmistused üleminekuks 2027. aastast ühtsele 12-kuulisele ajateenistusele ja kahele kutsele aastas. Kaitseväge sõjaaja üksuste komplekteeritus vastas väevõime loomise ajakavale ja ettenähtud lahinguvalmiduse tasemele. Tegevväelaste värbamise ja hoidmise toetamiseks tõusis tegevväelaste põhipalk keskmiselt 11,2% ning järelkasvu suurendamiseks asus sõjaväelist kõrgharidust omandama 121 uut kadetti. Aasta lõpus oli tegevteenistuses 3802 tegevväelast, millega jäi saavutamata aasta keskel uute võimearenduste tõttu 3850-ni tõstetud sihttase. Samuti alustati Kaitseministeeriumi valitsemisala ühtse personalistrateegia 2026–2030 ettevalmistamist.

Reservteenistuse toetamiseks suurendati reservväelase toetusi 50% ja valmistati ette ajateenijate toetuste suurendamine alates 2026. aastast. Järgmise perioodi suunana seati eesmärgiks viia ajateenijatele ja reservväelastele makstavad toetused ja tasud vastavusse elukalliduse tõusuga. Lisaks tõhustati oluliselt reservteenistuse kutsete kättetoimetamist – enne õppekogunemise algust oli kutsega tutvunud 94% reservteenistusse kutsututest.

Kaitsetahte ja riigikaitsejate ühiskondliku toetuse tugevdamiseks suurendati tööandjate ja erasektori kaasamist, sõlmides tööandjate ja ettevõtjate liitudega hea tahte kokkulepped reservväelaste töötasu säilitamiseks, mis tugevdab nii kaitsetaht kui ka riigi mobilisatsioonivõimet. Kaitseministeeriumi teenetemärk „Riigikaitsejate toetaja tunnustus“ anti 517 riigikaitset panustavale ettevõttele ning ettevõtjate digilaigus müüdud toodetest tehtud annetused üle 100 000 euro tugevdasid Kaitseliidu droonivõimekust. Ühiskonna jätkuvalt kõrget toetust riigikaitsele kinnitas ka 2025. aasta avaliku arvamuse uuring: 82% elanikest pidas vajalikuks relvastatud vastupanu osutamist, 62% oli valmis oma võimete ja oskuste kohaselt kaitsetegevuses osalema ning 90% pidas noormeeste ajateenistuse läbimist vajalikuks.

Riigikaitsealase järelkasvu arendamisel laienes kohustuslik riigikaitseõpetus 2025. aasta sügisest kutseõppesse ning jätkati noorte praktiliste oskuste arendamist riigikaitseõpetuse ja välilaagrite kaudu. Praktilistes välilaagrites osales üle 6000 noore. Koostöös Eesti Lennuakadeemiaga käivitati mehitamata õhusõiduki käitamise valikkursuse pilootprogramm, millega lõimiti droonitehnoloogia süsteemsemalt riigikaitsealisesse haridusse. Kaitseliidu noorteorganisatsioonide tegevusega toetati

⁵ [Aruanne: Avalik arvamus riigikaitsest, Kantar Emor](#)

noorte riigikaitse teadmisi, praktilisi oskusi, osalusvõimalusi ja järelkasvu. Eesti Sõjamuuseumi külastajate arv oli 2025. aastal ligi 48 000.

Olulisemad arendustegevused 2027–2030

Riigikaitse inimvara arendamisel lähtutakse sõjalise riigikaitse pikaajalisest inimvara vajadusest, väevõime arendamise ajakavast ning eesmärgist tagada piisav järelkasv ja vajalikud kompetentsid. Kaitsetahte arendamisel keskendutakse ühiskonna toetuse ja inimeste riigikaitseesse panustamise valmisoleku hoidmisele ja tugevdamisele, noorte riigikaitse teadmiste ja oskuste arendamisele ning riigikaitsejate panust toetava ühiskondliku keskkonna kujundamisele. Programmi 2027-2030 perioodil:

- a) rakendatakse 12-kuuline ajateenistuse mudel, arendatakse reservteenistust ja juhtide järelkasvu;
- b) tegevvälaste arv kasvatatakse vähemalt 4400-ni, et tagada sõjaaja üksuste vajalik mehitatus, väljaõpe ja valmisolek;
- c) seotakse inimvara planeerimine väevõimete arendamisega ning tugevdatakse personali värbamist, arendamist ja hoidmist, et tagada kriitiliste ametikohtade täituvus, vajalike kompetentside olemasolu ning ülesannete täitmine rahu-, kriisi- ja sõjaajal;
- d) arendatakse riigikaitse inimvara tugimeetmeid kogu teenistuskaare vältel, sealhulgas karjääri-, palga- ja motivatsioonisüsteeme, tervise ja heaolu toetust, sotsiaalset turvatunnet ning rakendatakse uuendatud Kaitseväge ja Kaitseleidu veteranipoliitikat;
- e) rakendatakse valitsemisala noortepoliitikat, arendades noorte riigikaitse teadmisi, praktilisi oskusi ja osalusvõimalusi riigikaitseõppe, laagrite, noorteorganisatsioonide ja nüüdisaegsete õppevormide kaudu;
- f) rakendatakse reservteenistuse poliitikat ning tugevdatakse reservvälaste panustamisvalmidust, riigikaitse identiteeti ja ühiskondlikku väärtustamist, samuti perekondlikku, tööandjapoolset ja erasektori toetust riigikaitseesse panustamisele;
- g) tugevdatakse ühiskonna kaitsetahtet ja riigikaitse teadlikkust, arendades inimeste teadmisi Eesti riigikaitsest, oma rollist kriisi- ja sõjaajal ning väärtustades riigikaitseesse panustamist ja Eesti sõjaajaloolist pärandit.

Programmi perioodi lõpuks on sõjalise riigikaitse ülesannete täitmiseks vajalik inimvara tagatud kinnitatud sihttasemel. Uute üksuste ja võimete loomisega seotud isikkoosseisu vajadus, kriitiliste ametikohtade mehitatus, vajalikud pädevused ja personali püsimine vastavad kehtestatud eesmärkidele ning tagavad ülesannete täitmise rahu-, kriisi- ja sõjaajal. Ühiskonna toetus riigikaitsele ja elanike valmisolek Eesti kaitsemise panustada on kõrge ning püsinud vähemalt kehtestatud sihttasemel. Noorte riigikaitse teadmised ja praktilised oskused on tugevnenud, reservvälased ja teised riigikaitsejad on ühiskonnas nähtavad ja väärtustatud ning tööandjate ja erasektori toetus inimeste osalemisele riigikaitse ja laiemale riigikaitseesse panustamisele on kasvanud.

Tabel 13. Kaitsetahe ja riigikaitse inimvara planeerimismaht

Kaitsetahe ja riigikaitse inimvara	2027	2028	2029	2030	Kokku
Kaitsetahe ja riigikaitse inimvara, mln €	34	35	36	37	143
Osakaal aasta KMAK-i mahust, %	2,0	1,9	2,3	2,0	2,0

6.6. Rahvusvaheline kaitsekoostöö

Tegevuse kirjeldus

Programmi tegevus hõlmab Eesti kaitsehuvide esindamist ja liitlassuhete arendamist NATO-s, Euroopa Liidus ning kahe- ja mitmepoolsetes koostööformaatides, samuti Eesti osalemist rahvusvahelistes sõjalistes staapides, operatsioonidel, valmidusüksustes ja koostööõppustel. Tegevuse eesmärk on siduda Eesti iseseisev kaitsevõime võimalikult tihedalt kollektiivkaitsega, suurendada liitlaste valmisolekut panustada Eesti kaitsele ning tagada Eesti usaldusväärne panus liitlaste ühisesse julgeolekusse. Programmi tegevuse eesmärgi saavutamisse panustavad järgmised asutused:

- **Kaitseministeerium** kujundab rahvusvahelise kaitsepoliitika ja -koostöö prioriteetidid ning juhib nende elluviimist, esindades Eesti kaitsehuve NATO-s, Euroopa Liidus ning kahe-, mitme- ja regionaalses koostöös ning korraldades kaitse diplomaatia ja rahvusvahelise kaitsekoostöö poliitilist juhtimist.
- **Kaitseväge** täidab Eestile võetud rahvusvahelisi sõjalisi kohustusi, osaledes rahvusvahelistes operatsioonides, sõjalistes staapides ja valmidusüksustes ning korraldades sõjalist koostööd ja rahvusvahelist väljaõpet.

Eesmärk ja mõõdikud

Tabel 14. Programmi tegevuse eesmärk ja mõõdikud: Rahvusvaheline kaitsekoostöö.

Tegevuse eesmärk	<i>Eesti kaitsevaldkonna rahvusvahelised kohustused on täidetud ja liitlaste toetus Eesti kaitsele on tagatud</i>						
Tegevuse mõõdikud	2024	2025 tegelik	2025 siht	2027	2028	2029	2030
Liitlaste kohalolek Eestis vastab NATO-s kokku lepitud heidutus- ja kaitsehoiakule⁶ <i>Allikas: Kaitseministeerium</i>	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH

Liitlaste kohaloleku vastavus NATO-s kokku lepitud heidutus- ja kaitsehoiakule näitab, kas Eestis paiknev liitlaste sõjaline kohalolek vastab NATO-s kokkulepitud nõuetele ja Eesti kaitseplaanidest tulenevatele vajadustele. Täpsemad alusandmed ja hinnangu kujunemise detailid on juurdepääsupiiranguga ning neile on juurdepääs üksnes vastava teadmisvajaduse ja nõutud tasemel juurdepääsuõigusega isikutel.

2025. aasta tulemused

2025. aastal demonstreerisime strateegilist pühendumust ja julgust Ukraina sõjalisel toetamisel, panustades 0,34% SKP-st Ukraina sõja võitmisel. Sellest 95 miljonit läks Eesti kaitsetööstuse toodangu soetamisele. Lisaks tarnisime Ukrainale 10,000 mürsku, muud kaitseotstarbelist varustust ning panustasime 10 miljonit eurot NATO-USA ühisesse PURL algatusse, et rahastada Ukraina jaoks USA-st hangitavat kaitsevarustust. Samuti kaasjuhtisime IT-koalitsiooni, mis on Ukraina jaoks kogunud üle miljardi euro väärtuses toetust, õpetasime välja Ukraina instruktoreid ning deklareerisime oma valmisoleku ja panuse UK-Prantsusmaa juhitud tahtekoalitsiooni. Lisaks soetasime Ukrainale laskemoona liitlaste ja partnerite toetatud rahaliste vahendite abil.

⁶ Mõõdiku täpsed alusandmed põhinevad muu hulgas NATO salastatud väliseabel ja riigikaitse planeerimise andmetel, millele võimaldatakse juurdepääs vastava juurdepääsuõiguse ja teadmisvajaduse olemasolul.

Ameerika Ühendriikide President ja kaitseminister kinnitasid kindlasõnaliselt valmidusest kaitsta Balti riike ja hoida Ameerika Ühendriikide heidutus- ja kaitsehoiakut Eestis läbi Ameerika üksuste sõjalise kohalolu Eestis.

Itaalia paigutas keskmää õhutõrje süsteemi SAMP/T Eestisse üheskoos F-35 hävitajatega tugevdamaks Eesti ja NATO õhu- ja raketikaitset ning pikendas missiooni peale seda, kui Eesti käivitas NATO artikkel 4 konsultatsioonid.

Olulisemad arendustegevused 2027–2030

Programmi 2027-2030 perioodil:

- Eesti võtmeliitlaste – Ameerika Ühendriikide, Ühendkuningriigi, Prantsusmaa ja Saksamaa – seotuse suurendamine Eesti kaitsealahendiga läbi uute koostööprojektide ja – vormide kahepoolset ning NATO ja EL raamistik;
- liitlaste varustuse eelpaigutamine Eestisse (eeldab vastavaid kinnitatud kokkuleppeid ning taristu ehitamist);
- regionaalse kaitsekoostöö tihendamine liitlastega Läänemere piirkonnas Eesti kaitsealahendi tugevdamiseks;
- poliitilise, sõjalise ja kaitsetööstuskoostöö süvendamine Ukrainaga viisil, mis toetab Ukraina kaitsevõimet ning arendab Eesti sõjalist kaitset ja kaitsetööstust;
- koostöö tihendamine NATO partnerriikidega erinevates valdkondades, mis loovad Eesti kaitsevõimele lisandväärtust, näiteks kaitsetööstus, õpikogemused ja reservteenistus;
- prioriteetsete välisriikide mõttekodade kaasamine, et kinnistada Eesti seisukohti ja võimendada Eesti julgeolekuhuve;
- Rahvusvahelise Kaitseuuringute Keskuse toetamise jätkamine Eesti juhtiva julgeoleku, kaitse- ja välispoliitika mõttekojana.

Programmi perioodi lõpuks on võtmeliitlaste panus seotud Eesti kaitseplaanidega ja kinnistatud rotatsiooniplaanidega, liitlaste varustuse eelpaigutamiseks vajalikud tingimused on loodud ning regionaalne kaitsekoostöö Läänemere piirkonnas on tihenunud. Koostöö Ukrainaga tugevdab mõlema riigi kaitsevõimet ning toetab nii Eesti kui Ukraina sõjaliste võimete arengut.

Tabel 15. Rahvusvaheline kaitsekoostöö planeerimismaht

Rahvusvaheline sõjaline koostöö	2027	2028	2029	2030	Kokku
Rahvusvaheline kaitsekoostöö, mln eurot	151	34	34	34	254
Osakaal aasta KMAK-i mahust, %	8,8	1,9	2,2	1,9	3,6

6.7. Luure ja eelhoiatus

Tegevuse kirjeldus

Luure ja eelhoiatuse programmi tegevus hõlmab riigi juhtimiseks ja riigikaitseks otsustamiseks vajaliku väliseid julgeolekuhoite käsitleva luureteabe, sõjalise olukorrateadlikkuse ja eelhoiatuse tagamist. Programmi tegevuse eesmärgi saavutamisse panustavad järgmised asutused:

- Kaitseministeerium** kujundab valdkonna poliitika ja juhib selle elluviimist;
- Välisluureamet** kogub, analüüsib ja edastab väliseid julgeolekuhoite käsitlevat teavet ning tagab strateegilise eelhoiatuse;
- Kaitseväge** tagab sõjaliste ülesannete täitmiseks vajaliku sõjalise luure ja olukorrateadlikkuse.

Eesmärk ja mõõdikud

Tabel 16. Programmi tegevuse eesmärk ja mõõdikud: Luure ja eelhoiatus.

Tegevuse eesmärk	<i>Programmi tegevuse eesmärk sisaldab riigisaladust ja on fikseeritud Kaitseministeeriumi 17.01.2024 dokumendis nr 3-1/24/2-3. Eesmärgiga saavad tutvuda vastava teadmishvajaduse ja nõutud tasemel juurdepääsuõigusega isikud.</i>						
Tegevuse mõõdikud	2024	2025 tegelik	2025 siht	2027	2028	2029	2030
Info juurde-pääsupiirangu ⁷	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA

2025. aasta tulemused

Programmi tegevuse 2025. aasta tulemused sisaldavad riigisaladust ning neid avalikus programmdokumendis ei kajastata. Tulemustega saavad tutvuda vastava teadmishvajaduse ja nõutud tasemel riigisaladusele juurdepääsu õigusega isikud.

Olulisemad arendustegevused 2027–2030

Programmi tegevuse olulisemad arendustegevused perioodil 2027–2030 sisaldavad riigisaladust ning neid avalikus programmdokumendis ei kajastata. Arendustegevused ja nende kavandatud tulemused on fikseeritud vastava salastatuse tasemega riigikaitse planeerimisdokumentides ning nendega saavad tutvuda vastava teadmishvajaduse ja nõutud tasemel riigisaladusele juurdepääsu õigusega isikud.

Tabel 17. Luure ja eelhoiatuse planeerimismahud

Luure ja eelhoiatuse	2027	2028	2029	2030	Kokku
Luure ja eelhoiatuse, mln eurot	101	103	101	102	407
Osakaal aasta KMAK-i mahust, %	5,8	5,7	6,4	5,5	5,8

7. Programmi juhtimiskorraldus

Programmi juht on Kaitseministeerium. Programmi tegevuste juhid on Kaitseministeeriumi asekantslerid, kes tagavad eesmärkide seadmise ja nende saavutamise.

Programmi juhtimine lähtub riigikaitse strateegiliste arengudokumentide, programmi eesmärkide ja riigieelarve planeerimise omavahelisest seostamisest. Eesti julgeolekupoliitika alused määravad riigikaitse strateegilise suuna ja eesmärgid, riigikaitse arengukava täpsustab nende saavutamiseks vajalikud võimearendused ja prioriteedid ning programm seob need nelja-aastase perioodi eesmärkide, programmi tegevuste, mõõdikute ja ressursiraamiga.

Programmi tegevused kirjeldavad peamisi tulemusseundi, mille kaudu programmi eesmärk saavutatakse. Programmi tegevuste eesmärkide täitmine tagatakse valitsemisala asutuste teenuste ja põhitegevuste kaudu, mille raames planeeritakse ja täidetakse põhimäärustest ja teistest õigusaktidest

⁷ Programmi tegevuse mõõdikud, sihttasemed ja nende alusandmed sisaldavad riigisaladust ning on fikseeritud Kaitseministeeriumi 11.07.2025 dokumendis nr 3-1/25/41-2. Teabele juurdepääs toimub vastavalt dokumendis määratud salastatuse alustele ja tasemele ning teadmishvajadusele.

tulenevaid ülesandeid, viiakse ellu vajalikke arendusi ning juhitakse nende elluviimiseks vajalike ressursside kasutamist.

Programmi tegevuste elluviimine täpsustatakse valitsemisala asutuste aastaplaanides ja muudes rakendusdokumentides. Eelarve planeerimisel ja täitmise jälgimisel seotakse ressursid programmi tegevustega viisil, võimaldamaks hinnata eesmärkide saavutamise tõhusust ja mõjusust.

Programmi täitmist seiratakse eesmärkide, mõõdikute, tegevuste ja eelarve täitmise koosvaates. Vajaduse korral tehakse ettepanekuid prioriteetide, tegevuste, ajakava või ressursijaotuse muutmiseks ning hinnatakse muudatuste mõju seotud võimearendustele ja teistele programmi tegevustele.

LISA 1. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine

Tulemusvaldkonna esialgne kulude eelarve oli 1,113 miljardit eurot ning lõplikuks eelarveks kujunes 1,563 miljardit eurot, sealhulgas piirmääraga kulud 987,3 miljonit eurot, arvestuslikud kulud 81,1 miljonit eurot ja tuludest sõltuvad kulud 576 miljonit eurot.

Lõplik eelarve suurenes võrreldes esialgse eelarvega kokku 450,2 miljonit eurot, ligi 40 protsenti. 2024. aasta kasutamata piirmääraga vahendite kulude jääke kanti üle 83,1 miljonit eurot. Peamised jääkide tekke põhjused on seotud kulude edasi lükkumisega. Mitmete hangete läbiviimine on võtnud kavandatust rohkem aega ja tarded on lükkunud 2026. aastasse.

Tulemusvaldkonda lisandus lisaeeelarvega eraldatud vahendeid 40,1 miljonit eurot (piirmääraga 39,8 miljonit eurot ja omatulused 0,3 miljonit eurot) ning vabariigi valitsuse reservist eraldatud vahendeid 127 669 eurot desünkroniseerimisega seotud tegevusteks.

Tuludest sõltuvate kulude lõplik eelarve suurenes 327 miljonit eurot ning selle kujunemist mõjutavad aasta jooksul lisandunud toetuslepingud, tegelikult laekunud toetused, taotlusvoorude avamised ning vahendatavate välistoetuste tegelike väljamaksete mahud.

2025. aasta välistoetuste lõplikuks eelarveks kujunes 447,8 miljonit eurot. Välistoetusi rakendati erinevatest fondidest, suurema osa välisvahendite jäägist moodustab erinevatelt liitlasriikidelt saadud toetus, et taastada Ukrainale antud varustus ning hankida Ukrainale varustust. Välisvahendite osas on suures enamuses kohustusi praeguseks juba võetud.

Tulemusvaldkonna tegelikud kulud olid kokku 1,446 miljardit eurot, mis teeb lõplikust eelarvest ligi 93 protsenti. Eelarve kulude jääk 2025. aasta lõpuks oli 117,4 miljonit eurot, sealhulgas piirmääraga kulude jääk 44,7 miljonit eurot, välistoetuste jääk koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga 64 miljonit eurot, tuludest sõltuvate kulude jääk 0,4 miljonit eurot. Piirmääraga vahendite ülekantav jääk kasutatakse 2026. aastal. Investeeringutes jäi kasutamata 4,3 miljonit eurot ja kuludes 44,7 miljonit eurot. Kaitseministeeriumi 2025. aasta piirmääraga kogueelarvest jäi kasutamata vahendeid kokku 49 miljonit eurot, mis on 3,6% 2025. aasta lõplikust piirmääraga eelarvest. Piirmääraga vahendite ülekantav jääk on kokku 4,7 miljoni euro võrra väiksem, see erineb tulemusaruandes toodud jäägist riigisaladusega seotud kulude kajastamise tõttu.

Ülekandmisega eelarve kasutamise otstarve ei muutu ning kõiki vahendeid kasutatakse 2026. aastal samadele eesmärkidele, milleks nad 2025. aasta eelarvesse eraldati. Kaitseministeeriumis on 2026. aastal võrreldes 2025. aastaga programmi tegevustes toimunud muudatusi. Samuti on teenuste sisulisest ümberkorraldamisest tulenevalt muudatusi eelarve jagunemisel programmi tegevuste vahel. Seetõttu suunatakse ülekandmisel jäägid programmi tegevuste vahel ümber, kuid vahendeid kasutatakse samaks otstarbeks 2026. aastal.

Osa kulude jäägist, mis ei ole otseselt kohustustega kaetud on planeeritud suunata Ukraina abi PURL toetusmehhanism läbi Põhjala-Balti koostöö (NB8) toetuspaketi.

Ülevaade suurematest eelarve kasutamata vahenditest:

- Programmi tegevuses Väeloome: maavägi jäi Kaitseliidule antud investeeringutoetuse jääk 1,1 miljonit eurot, mille eest kavandatud ehitused ja soetused viib Kaitseliit lõpule 2026. aastal.
- Programmi tegevuses Väeloome: muud üksused jäi kasutamata 3,8 miljonit eurot, mis on seotud taristu korrashoiu ja arendusega seotud majandamiskulude jäägiga. Nursipalu akende meetme

jääk on 0,5 miljonit eurot, mille osas on kohustused võetud, väljamaksed toimuvad 2026 aastal. 0,7 miljoni euro ulatuses lükkus järgmisesse aastasse KOVide toetus harjutusväljadega piirnevate ja Pärnu loodava kaitsetööstuspargi mõjude leevendamiseks, toetuse andmise lepingud on sõlmitud, tööd valmivad 2026. aastal. 3,2 miljonit eurot jäi kasutamata, kuna Euroguard projekti käivitumine lükkus 2026. aastasse, 1,9 miljonit eurot on seotud teadus- ja arendustegevuse projektide viibimisega ning EDF projektiga, mille rahvusvahelised läbirääkimised mitmete osapooltega võtsid oodatust rohkem aega. 1,6 miljonit eurot on riigisaladusega seotud kulude jääk, mis kasutatakse samaks otstarbeks 2026. aastal. Mitmed IKT valdkonna hanked viidi läbi aga tarned ja litsentside kättesaamised lükkusid 2026. aastasse, jääk summas 1,9 miljonit kasutatakse 2026. aastal. Kaitseväge teadus- ja arendustegevuse projektide käivitumine viibis, teaduskonverentse ning teadusprojekte ei jõutud täies mahus ellu viia (jääk 0,3 miljonit eurot), tegevused jätkuvad 2026. aastal.

- Kaitseväge rahvusvaheliste õppuste maht oli planeeritud väiksem ning õppekogunemiste (sh lisaõppekogunemise) kulu oli planeeritud väiksem (jääk 2,9 miljonit eurot). Kaitseministeeriumi eelarves viiakse 2026. aastasse majandamis- ja tööjõukulude kokkuhoiu arvelt ning erinevate projektide rakendamise viibimisest tekkinud jääk (2,3 miljonit eurot), mis kasutatakse samaks otstarbeks.
- Programmi tegevuses Liitlaste kohalolu tagamine Eestis jäi kasutamata 0,8 miljonit eurot, mis on seotud peamiselt liitlaste tegevuskuludest rahastatud rotatsioonidega.
- Programmi tegevuses Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö jäi kasutamata 10,7 miljonit eurot, millest 1,9 miljonit on seotud rahvusvahelistel sõjalistel ja tsiviiloperatsioonidel osalemisega ning välisteenistuste töös osalemisega planeeritud vähemas mahus, samuti lükkus osa rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksude makseid 2026. aastasse. Ukraina abi jääk on 6,5 miljonit eurot, kuna IT koalitsiooni ja väljaõppe tegevuste ning kaitsetööstuse meetmes ei jõutud kõiki tegevusi lõpetada, tarned toimuvad 2026. aastal.
- Välisteenistusega seotud kulude jääk on 0,7 miljonit eurot, mis kasutatakse 2026. aastal samaks otstarbeks.
- Kaitsetahte edendamise tegevuse jäägist ca 1,1 miljonit eurot on seotud peamiselt riigikaitselaagrite telkide hanke lükkumisega 2026. aastasse, edasi lükkusid ka mõned uuringud, teavitustööd ja kommunikatsiooni tegevused.
- Riigikaitse inimvara juhtimise tegevuses lükkus edasi droonige hange (0,2 miljonit eurot) ning 0,7 miljonit eurot jäi kasutamata ajateenijate sotsiaaltoetuste arvelt ning osad planeeritavad koolitused lükkusid 2026. aastasse.

Tabel 11. Programmi (nimetus) ja programmi tegevuste 2025. a eelarve täitmine (tuh eur)

	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine
Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm	1 113 051	1 563 309	1 445 900
Varude tagamine: lahingumoon	228 810	317 370	281 363
Väeloome: maavägi	112 314	132 198	125 233
Väeloome: merevägi	22 573	25 644	21 287
Väeloome: õhuvägi	19 427	22 215	17 920
Väeloome: muud üksused	330 191	400 032	374 301
Kaitsevalmiduse tagamine	57 430	51 581	49 595
Liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	42 943	27 045	12 270
Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	144 853	190 511	179 199

Luure ja eelhoiatus	61 598	68 101	60 727
Kaitsetahte edendamine	28 760	22 120	19 935
Riigikaitseleise inimvara juhtimine	53 728	59 868	57 902
Riigikaitseleiste investeeringute korraldamine	10 424	246 623	246 167
Käibemaks	84 235	81 120	162 7

**Ei sisalda investeeringuid ega investeeringute käibemaksu*

LISA 2. Programmi teenuste kirjeldus

Planeerimistasand	Eesmärk	Kirjeldus
Väeloome tagamine	Sõjaliste võimete ja üksuste loomiseks, arendamiseks, alalhoidmiseks ja väljaõppeks vajalikud poliitilised, planeerimislikud, inimvaralised, materiaalsed, taristu-, harjutus- ja tugieeldused on kokkulepitud mahus olemas, ajakohased ja kasutatavad.	Eesmärgi täitmine tagatakse sõjaliste võimete ja sõjaaja üksuste tervikliku arendamisega, sidudes omavahel mehitamise, väljaõppe, juhtimise, relvastuse ja varustuse, taristu, logistika, side- ja infosüsteemid ning muud võime toimimiseks vajalikud komponendid.
Lahingumoonavarude tagamine	Sõjaliseks kaitseks vajalikud lahingumoonavarud on määratletud, prioriseeritud, soetatud, nõuetekohaselt arvestatud, hoiustatud ja käideldud ning nende olemasolu ja seisundi kohta on ajakohane ja usaldusväärne ülevaade	Eesmärgi täitmine tagatakse sõjalistest kaitseplaanidest ja relvasüsteemide vajadustest lähtuva lahingumoon planeerimise ja soetamise, varude nõuetekohase arvestuse ja seire, varude haldamise ning vajaliku ladustamisvõime tagamise kaudu.
Kaitsevalmiduse tagamine	Sõjaliste võimete rakendamiseks vajalikud valmisoleku, valmisoleku tõstmise, mobilisatsiooni, vastuvõtva riigi toetuse, liitlaste kohaloleku ja riigikaitseliste kriisiülesannete täitmise eeldused on kokkulepitud tasemel olemas, ajakohased, läbi harjutatud ja toimivad.	Eesmärgi täitmine tagatakse valmisolekuplaanide ajakohastamise, otsustus- ja juhtimisprotsesside läbiharjutamise, mobilisatsiooni- ja formeerimisvalmiduse arendamise, kaitseplaanide rakendamise harjutamise ning liitlaste vastuvõtuks ja tegutsemiseks vajaliku valmisoleku tagamise kaudu.
Kaitsetööstuse ja kaitseinnovatsiooni arendamine	Kaitsevõimet toetava kaitsetööstuse, teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonilahenduste arendamiseks vajalikud poliitikaeldused, koostöö- ja toetusmudelid, katsetuskeskkonnad ja rakendusvõimalused on loodud, toimivad ja seotud sõjaliste vajadustega.	Eesmärgi täitmine tagatakse kaitsetööstuse tootmis- ja arendusvõime kasvatamise, varustuskindluse seisukohalt oluliste võimete arendamise ning sõjalistest vajadustest lähtuvate lahenduste arendamise, katsetamise ja kasutuselevõtu kaudu.
Kaitsetahte, riigikaitse osalemise ja riigikaitse inimvara arendamine	Riigikaitse osalemist ja vajaliku inimvara olemasolu toetavad inimvara planeerimise, kaitsevääkohustuse korraldamise, hariduse, vabatahtliku kaasatuse, järelkasvu, personalipoliitika, teenistuskeskonna ja toetamise	Eesmärgi täitmine tagatakse riigikaitse järelkasvu ja inimvara arendamise, kaitsevääkohustuse ja teenistuse korraldamise, riigikaitse hariduse, vabatahtliku osaluse ning reservväelaste, veteranide ja teiste

	lahendused on ajakohased, kättesaadavad ning seotud riigikaitse inimvara vajadustega.	riigikaitsjate toetamise ja väärtustamise kaudu.
Rahvusvahelise kaitsekoostöö tagamine	Eesti kaitsehuvide esindamiseks, liitlассuhete hoidmiseks, rahvusvaheliseks kaitsekoostööks ja kokkulepitud sõjaliste kohustuste täitmiseks vajalikud osalusformaadid, panused ja koordinatsioon toimivad vastavalt kokkulepitud prioriteetidele ja kohustustele.	Eesmärgi täitmine tagatakse NATO ja ELi kaitsekoostöös osalemise, kahe- ja mitmepoolsete kaitseuhete arendamise, liitlaste kaasamise ning Eesti kaitsehuvide järjepideva esindamise kaudu.
Luure ja eelhoiatuse tagamine	Info juurdepääsupiiranguga	Info juurdepääsupiiranguga